

Jaarstukken 2002

Jaarvergadering 2003

22 maart in het Nationaal Archief in Den Haag

De algemene ledenvergadering van de VGN wordt gehouden op zaterdag 22 maart in het Nationaal Archief in Den Haag (gelegen naast Den Haag CS). Tussen 10.30 en 12.00 uur vindt het huishoudelijk deel van de jaarvergadering plaats. Na 13.00 verzorgen medewerkers van het Nationaal Archief het middagprogramma. Het dagprogramma vindt u hiernaast.

Het Nationaal Archief (vroeger het Algemeen Rijksarchief) bestond vorig jaar tweehonderd jaar. Het Nationaal Archief wil ook graag voor het voortgezet onderwijs een dienstverlenende instelling zijn. De VGN overlegt regelmatig met het Nationaal Archief. Samen stimuleren ze onderwijsonderzoeksprojecten op basis van primaire bronnen. Zichtbare resultaten vindt u op de website van het Nationaal Archief (www.nationaalarchief.nl) en op de websites van scholen die onlangs de archiefprijs 2002 wonnen. (Zie de Kleiokrant).

Op advies van de VGN werken de VPRO en het Nationaal Archief gezamenlijk aan de inrichting van de historische website van de VPRO. In het begin van het middagprogramma wordt hierover nadere informatie gegeven.

Medewerkers van het Nationaal Archief verzorgen in de middag rondleidingen voor VGN leden door het gebouw en door de depots die normaal voor het publiek zijn gesloten. Tijdens de rondleiding zullen de deelnemers een reeks bijzondere of unieke bronnen direct onder ogen krijgen.

Na afloop willen we graag van elkaar horen hoe deze en gelijksoortige bronnen in het geschiedenisonderwijs kunnen worden gebruikt en welke voorbereiding hiervoor nodig is.

Het Nationaal Archief kan circa 65 mensen ontvangen. U dient zich vóór 10 maart voor de jaarvergadering op 22 maart schriftelijk aan te melden bij de secretaris Peter Wester (westerkok@introweb.nl). U kunt ook gebruikmaken van het e-mailadres van de VGN info@vgnkleio.nl. Na aanmelding bent u ook verzekerd van een lunch.

In geval van een grote overintekening is het Nationaal Archief bereid een tweede bijeenkomst te organiseren.

Dagprogramma

10.00 uur	Ontvangst en koffie
10.30 uur	Opening en jaarrede door de voorzitter van de VGN
10.45 uur	Bespreking van de jaarstukken: • verslag ledenvergadering 23 maart 2002 • jaarverslag van het bestuur over 2002 • beleidsplan van het bestuur voor 2003 • commissies: jaarverslagen 2002 en plannen voor 2003 • financieel verslag 2002; beleid en begroting 2003 • décharge van de penningmeester / nieuwe kascommissie • bestuurswisseling Aftredend en niet herkiesbaar: Herry Groothuis en Kees Weltevrede Kandidaat-bestuursleden: Laurens Gerrits en Jan-Maarten de Wit
12.00-13.00 uur	Lunch
13.00-13.15 uur	Korte inleiding van het middagprogramma door mevrouw I. Gerrits, hoofd afdeling Publiek van het Nationaal Archief
13.15-14.30 uur	Rondleidingen door het gebouw en de depots
14.30-14.45 uur	Thee
14.45-15.45 uur	Groepsgesprekken: 'primaire bronnen van het depot naar de klas'
15.45 uur	Dagsluiting, gevolgd door een borrel buiten het gebouw van het Nationaal Archief.

VERSLAG VAN DE ALGEMENE LEDENVERGADERING VAN DE VGN OP 23 MAART 2002

Welkomstwoord en jaarrede van de voorzitter. Hierin onder andere aandacht voor het overlijden van vakdidacticus Joop Toebe, de ontwikkelingen in basisonderwijs, basisvorming en tweede fase, gekoppeld aan het rapport van de commissie historische en maatschappelijke vorming en de uitbouw van onze succesvolle website, met dank aan Renée Schreuder en Piet Peeters.

De jaarstukken

Het verslag van de vergadering van 24 maart 2001 in Nijmegen wordt op twee punten aangevuld. Genoteerd wordt, dat de opkomst in Nijmegen verheugend groot was, namelijk ruim honderd deelnemers. En de Didactiek- en activiteitencommissie wilde wel meedenken over werende activiteiten, maar die in eerste instantie niet organiseren. Hierna wordt het verslag goedgekeurd.

Het jaarverslag van het bestuur over 2001 wordt zonder wijzigingen goedgekeurd. Op enkele punten wordt ingegaan bij de bespreking van de verslagen van de diverse commissies. Gemeld wordt, dat het rapport van de commissie Lerarenopleidingen over de competenties van de (geschiedenis)leraar in een volgende *Kleio* uitgebreid aan de orde komt. Vanuit de PaBo-commissie wordt gemeld, dat het dit jaar te verschijnen inspectierapport over het basisonderwijs voor ons vak positief lijkt uit te pakken. Ook wordt het jammer gevonden, dat niet alle commissies een vertegenwoordiger naar deze jaarvergadering hebben gestuurd; dat bemoeilijkt een gesprek.

En tenslotte wordt er nogmaals op aangedrongen voor al zuinig te zijn in de verslagen van de commissies: er kan worden volstaan met een terugblik en een duidelijk plan voor volgend jaar. Er is geen behoefte aan lange verslagen.

Bij de bespreking van het beleidsplan van het bestuur voor 2002 wordt door de voorzitter een toelichting gegeven op de gesprekken met de uitgever van het *Historisch Nieuwsblad*. Het bestuur wil doorgaan met deze gesprekken en zoekt naar de winst voor de VGN. Wel is er het besef, dat er allerlei, met name ook financiële, haken en ogen aan vastzitten. Hierna wordt ook het beleidsplan goedgekeurd.

Het jaarverslag van de penningmeester wordt besproken. De penningmeester is verheugd met de cijfers over het afgelopen jaar en hoopt hierin een nieuwe trend te zien: dat we minder interen op ons vermogen. Overigens is het expliciet niet de bedoeling van het bestuur van de VGN het eigen vermogen te laten groeien. De vergadering geeft toestemming voor een aanpassing van de contributie, het beschikbaar stellen van het adressenbestand van de VGN (tegen betaling en altijd afhankelijk van het gestelde doel) en de oprichting van een Stichting Vrienden van het Geschiedisonderwijs. Gedachten over deze stichting zullen in eerste instantie ontwikkeld worden door de werkgroep 2003.

Bij monde van Harald Buskop wordt het werk en het verslag van de penningmeester door de kascommissie goedgekeurd. De kascommissie spreekt haar vertrouwen

uit in de administratie van de VGN, het bureau Euroclio, en kondigt een meer overzichtelijk declaratieformulier aan. Hierna vindt, onder applaus, de décharge van de penningmeester plaats. Volgend jaar zal de kascommissie eveneens bestaan uit Riemke Leusink, Harald Buskop en Ronald Polak.

Een verrassing

Kees spreekt een zeer waardeerend woord uit naar Tineke Bogaerts, al twintig jaar een enthousiaste onmisbare medewerker van *Kleio*, met name als uitgever en eindredacteur. Het toespraakje is in ieder geval voor Tineke een complete verrassing, de waardering van de VGN is oprecht.

Bestuurswisseling

Jetty Keijzer, vandaag helaas verhinderd, en Loek Janssen verlaten het bestuur. Marjan de Groot en Peter Wester, deze tevens als de nieuwe secretaris, worden gekozen in het nieuwe bestuur, dat opnieuw uit zes personen bestaat.

Uitreiking Huib de Ruijterprijs

Arja van Veldhuizen ontvangt de Huib de Ruijterprijs van de VGN, als blijk van waardering voor haar educatieve museale werk ten behoeve van het geschiedenisonderwijs. 's Middags houdt zij een lezing onder de titel 'Het leven van een museumedicator'.

Rondvraag

Onze ambassadrice buitenland, Hélène Budé, meldt dat zij bezig is met de organisatie van een reis naar Berlijn, met name ook voor de docenten in het Vmbo. We horen er meer over via *Kleio* en de website.

Jaarverslag van het bestuur over 2002

In het verenigingsjaar 2002 wisselden momenten van tevredenheid, van teleurstelling en van zorg elkaar af.

We hoorden tevreden geluiden over de Starters- en Didactiekconferenties, over ons blad *Kleio*, over onze website en over de aanmelding van nieuwe leden. Teleurgesteld waren we over de opkomst van de leden bij de jaarvergadering op 23 maart.

Teleurgesteld zijn we ook in de houding van de overheid. Al voor de start van de Tweede Fase in 1999 legde de Tweede Kamer ons een nieuwe discussie over de inhoud van het geschiedenisonderwijs op. De VGN nam gedurende drie jaar deel aan gesprekken over de toekomst van het geschiedenisonderwijs in en buiten de commissies 'De Wit' en 'De Rooy'. Na de geruststellende woorden van de toenmalige staatssecretaris Adelmund (december 2001) dachten we de vruchten te kunnen gaan plukken. 2002 moest het jaar worden van de eerste vormgeving van samenhangend geschiedenisonderwijs, conform ideeën die in samenleving breed worden gedeeld. Niets is minder waar, elke vervolgstap bleef uit. Zowel de Tweede Kamer als het ministerie van OCW volharden in een angstig stilzwijgen.

Bezorgd zijn we over de ontwikkelingen in het VMBO. Uit recente cijfers blijkt hoezeer het vak geschiedenis en staatsinrichting daar onder druk is komen te staan. Geschiedenisdocenten bereiken, tot hun teleurstelling, nog maar een klein deel van de leerlingen in de bovenbouw VMBO.

Bezorgd zijn we ook over de positie van vakinhoudelijke verenigingen. Ze zijn voor de overheid geen vanzelfsprekende gesprekspartners meer. Nieuwe ideeën worden eerst aan andere gezelschappen voorgelegd, het contact met de vakinhoudelijke verenigingen wordt zo lang mogelijk uitgesteld.

De vereniging

Het bestuur bestond in 2002 uit zes bestuursleden. In maart 2003 treden twee bestuursleden af: Kees Weltevrede en Herry Groothuis. Tot ons geluk mochten we in het voorjaar twee aspirant-bestuursleden verwelkomen: Laurens Gerrits en Jan-Maarten de Wit. Zij stellen zich elders in deze *Kleio* als bestuurskandidaten voor. We hebben tot nu toe zonder succes gezocht naar een nieuwe voorzitter. Voor de aanvulling van het bestuur zoeken wij nog twee VGN-leden, bij voorkeur vrouwen.

De verslagen van de bestuursbijeenkomsten worden naar alle commissies en werkgroepen gestuurd. Samenvattingen ervan zijn te vinden op de website en in *Kleio*.

Met de commissies onderhouden we op verschillende wijzen contact: middels een permanente bestuursvertegenwoordiger of middels een jaarlijks terugkerend gesprek met het bestuur. In de gesprekken hanteren we steeds dezelfde vragen. Centraal staat de vraag wat is het belang van de commissieactiviteiten voor de leden van de vereniging. De verslagen van de bijeenkomsten van de commissies zijn een belangrijke informatiebron. Elders in de jaarstukken vindt u de jaarverslagen van de commissies.

De commissie Vrouwen- en Gendergeschiedenis houdt op te bestaan. De redenen voor deze opheffing staan elders in de jaarstukken. Wij danken alle mensen die sinds 1988 deel uitmaakten van deze commissie. We zullen op een nog vast te stellen moment afscheid nemen.

Begin 2002 zegde het KNHG zijn medewerking aan de Intercommissie op. We dachten een opvolger te hebben gevonden in een nieuwe werkgroep onderwijs/scholing en wetenschap. Wegens de geringe respons onder wetenschappers en de drukke werkzaamheden van Maria Grever is de oprichting van deze werkgroep op de lange baan geschoven.

Het afgelopen jaar voerde de werkgroep '2003' min of meer in stilte haar werkzaamheden uit. We hopen op de jaarvergadering, of anders in de loop van 2003, haar voorstellen met betrekking tot aspecten van de organisatie en activiteiten van de VGN aan de leden voor te leggen.

Kleio en de website zijn de boegbeelden van de vereniging. Leden spreken regelmatig hun waardering uit over de informatie en de service die elk van beide biedt. Beide dragen ze bij aan de communicatie binnen de vereniging.

Het aantal vragen dat het bestuur van de leden krijgt voorgelegd, stijgt. We proberen zo snel mogelijk antwoord te geven, bij voorkeur in een persoonlijk contact.

Het aantal leden schommelt rond de 2200. Wij zijn blij met de nieuwe leden. We kijken enigszins bezorgd naar het aantal leden dat zich vanwege FPU afmeldt. We bellen hen soms op en vragen hen nog even op de oprichting van de 'seniorenclub' of 'vriendenclub' binnen de VGN te wachten. De werkgroep '2003' draagt hiervoor binnenkort voorstellen aan.

In maart 2003 treedt onze VGN ambassadrice Hélène Budé af. Wij hopen haar op de jaarvergadering te kunnen bedanken. Het laatste halve jaar werkte zij samen met haar opvolger Loek Janssen. Loek voert de komende jaren de titel VGN-contactpersoon buitenland.

In de zomervakantie gaf het bureau Euroclio aan dat onze financiële administratie en de ledenadministratie vanaf 1 januari 2003 niet meer tot zijn 'core-business' behoort. Wij vonden een geschikte vervanger in het administratiekantoor Adema in het Friese Stiens. Wij danken de personeelsleden van het bureau Euroclio voor hun activiteiten in de afgelopen jaren.

Ontwikkelingen rond en in het geschiedenisonderwijs

In de inleiding spraken we al onze zorg uit over de houding van de overheid ten opzicht van de voorstellen van 'De Rooy'. In april zonden we naar alle Tweede Kamerfracties een brief en een pamflet waarin we de Tweede Kamer vroegen de voorstellen van De Rooy te onderschrijven. We ontvingen alleen een reactie van de SP, de SGP en de Christen Unie. Na de installatie van de nieuwe Tweede Kamer in juni herhaalden we onze actie. Elk antwoord bleef toen uit. Het is een vreemde zaak dat een volksvertegenwoordiging die ons een discussie over de inhoud van het geschiedenisonderwijs opdrong, nu deze discussie niet wil afsluiten met besluiten.

Het ministerie kwam niet verder dan het instellen van een informele werkgroep die nog eens moest kijken naar het eindexamen nieuwe stijl. Namens de VGN maken van deze werkgroep deel uit: Loek Janssen, Elise Storck en Kees Weltevrede. Deze werkgroep publiceert eind januari 2003 haar bevindingen.

In de tussentijd verschenen (deel)rapporten over de herziening van de kerndoelen basisonderwijs en over de herziening van de basisvorming en de instelling van een taakgroep. Telkenmale constateerden we dat de voorstellen van 'De Rooy' niet bij de schrijvers van deze rapporten leven. Voor de kerndoelen basisonderwijs moest de VGN actie voeren om veranderingen in de geest van de voorstellen van 'De Rooy' te krijgen. Of dit is gelukt moet nog blijken.

De vrijheid die de overheid aan scholen voor de inrichting van het onderwijs wil geven, kan haaks staan op de lange leerlijnen en de methodisch aanpak die 'De Rooy' voorstaat.

De voorstellen voor de herziening van de Tweede Fase voor 2006 waren aangekondigd voor september. Er volgde uitstel op uitstel. In het najaar werden binnenskamers aan schoolleiders, lerarenopleiders, vakbonden en andere groepen de ideeën onder embargo voorgelegd. Samen met andere vakverenigingen vroegen we in het platform vakverenigingen (VVVO) de verantwoordelijke personen om meer openheid. Steeds kregen we te horen dat het slechts om voorlopige voorstellen ging. In de tussentijd kwamen wel allerlei aspecten al naar buiten. Jan van Oudheusden vatte ze samen in de *Kleio* van november 2002. Onze vraag was steeds wat moet het bestuur doen, er staat nog niets 'zwart op wit', waarop moet dan worden gereageerd?

Op 9 januari 2003 worden de voorstellen openbaar gemaakt. Een verzoek van VVVO de plannen al vlak voor kerstmis rond te sturen werd afgewezen.

Samen met de NVLM werden de afgelopen jaren plannen voor het nieuwe combivak in het gemeenschappelijk deel bovenbouw Havo/Vwo gemaakt. In januari 2002 zegde de NVLM plotseling haar steun aan deze plannen op. Enkele weken later bleek tijdens een vergadering van de Kamercommissie onderwijs dat maatschappijleer het alleenrecht krijgt in het gemeenschappelijk deel van de profielen in de bovenbouw Havo en Vwo. Als programma zou wel de inhoud van het nieuwe combivak gaan moeten gelden. Gelet op de gewijzigde situatie en op het gegeven dat zeer veel lessen maatschappijleer worden gegeven door geschiedenisdocenten, leden van de VGN, leek ons nader overleg met de NVLM gewenst. De NVLM liet niets van zich horen.

Zoals we in de inleiding al aangaven zijn we erg bezorgd over de toekomst van het geschiedenisonderwijs op het VMBO. De keuzevrijheid van scholen werkt in het nadeel van het geschiedenisonderwijs. Een belangrijk deel van de leerlingen laat in klas 3 geschiedenis vallen. Het aantal leerlingen dat in 4 VMBO geschiedenisonderwijs volgt en eindexamen gaat doen is drastisch gedaald. Een complicerende factor kan ook het eindexamen zelf zijn. Het is gemaakt op basis van te weinig omschreven eindtermen. Leerlingen die in klas 3 en klas 4 van de Theoretische en Gemengde Leerweg (TGL) geen geschiede-

nis hebben gevolgd kunnen moeilijk doorstromen naar de Havo profielen Economie en Maatschappij of Cultuur en Maatschappij.

In 2003 moeten wij als vereniging antwoorden zien te vinden op deze onwenselijke ontwikkelingen.

In 2002 werd mede op initiatief van de VGN gewerkt aan nieuw ICT materiaal voor het geschiedenisonderwijs.

Voor het VMBO is er een cd-rom waarin de tien tijdvakken en bijbehorende begrippen gestalte krijgen. Voor de bovenbouw basisvorming wordt naar wij hopen een gelijksoortige cd-rom ontwikkeld (een SLO-veldaanvraag).

In het voorjaar verschijnt bij het Cito een cd-rom met betrekking tot omgevingsonderwijs.

We steunen het komende jaar een VMBO project waarin geschiedenisthema's in een 'Blackboard-omgeving' worden uitgevoerd.

Wij zijn blij met de nieuwsbrief vol wetenswaardigheden over ons vak die Albert van der Kaap via Kennisnet biedt. Elke docent kan deze brief ontvangen door zich aan te melden als lid van de Community Geschiedenis op kennisnet.

Voor leerlingen die het eindexamen geschiedenis en staatsinrichting met het afgeronde eindcijfer 10 afsluiten hebben we een speciale prijs ingesteld. Docenten kunnen bij de penningmeester nadere informatie vragen.

De stofomschrijving voor het eindexamen Havo en Vwo in 2005 werd in december 2002 afgerond. Aanvankelijk waren er twee versies, één voor Havo en één voor Vwo. In september spraken wij als bestuur van de VGN onze nadrukkelijke voorkeur uit voor een van de versies. Voor ons gaven de kwaliteitsverschillen tussen de twee voorliggende versies en het gegeven dat het veld nog nauwelijks op de komst van twee versies was voorbereid, de doorslag.

De teleurstelling bij de stofomschrijvingscommissie was om begrijpelijke redenen groot. We hebben samen met de Havo/Vwo commissie een tussenoplossing gevonden: één versie met een aangepaste vraagstelling die ruimte biedt voor het opnemen van antwoorddelen die alleen voor Vwo leerlingen bestemd zijn.

Deze versie kan via de website worden opgevraagd.

Contacten met andere organisaties

De VGN maakt deel uit van het platform van vakverenigingen VVVO en heeft ook vertegenwoordigers in de stichting SBL. In beide clubs wordt ze geconfronteerd met gangbare ideeën als 'competentie-denken', het scheppen van leergebieden in plaats van vakgebieden en het opleiden van docenten in school. Deze ideeën moeten in de praktijk nog worden verwezenlijkt. We volgen de ontwikkelingen kritisch. Tegenover vakintegratie stellen wij samenwerking tussen vakken en tegenover scholing in louter algemeen-didactische vaardigheden benadrukken we de vakinhoudelijke en vakdidactische vorming. Voor de deelname aan discussie over nut en noodzaak van het 'competentie-denken' maken we graag gebruik van de ideeën die de VGN commissie Lerarenopleiding de overheid aanreikte.

We onderhielden contact met organisaties/instellingen die van belang zijn voor het onderwijs in geschiedenis en staatsinrichting: SLO, Citogroep, CEVO, VPRO, NCRV,

Nationale Archiefdienst, de DIVA. Het overleg was coöperatief en vruchtbaar.

De VPRO wil onder andere via haar website interessant historisch materiaal (beeld, geluid, tekst) bij de examenprogramma's gaan aanbieden. Ze zoekt contact met VGN-leden die bij dit materiaal leeropdrachten willen maken.

We zijn blij met de Nationale Archiefprijs. Twee VGN-leden maakten deel uit van de jury.

De contacten met het KNHG waren, mede door een bestuurswisseling daar, het afgelopen jaar summier. Onlangs werden twee bijeenkomsten voor 2003 afgesproken.

Een verzoek van *Historisch Nieuwsblad* tot een hechtere samenwerking tussen *HN* en *Kleio*, op termijn uitmondend in een fusie, hebben we afgewezen. We willen *Kleio* als eigen verenigingsblad behouden.

We leverden bijdragen aan een studiedag van Cultureel Erfgoed Nederland en aan het congres 'Culturele bagage. Geschiedenis en overdracht in perspectief' georganiseerd door de Vereniging voor Vrouwengeschiedenis, de Stichting Vrouwengeschiedenis van de Vroegmoderne Tijd en het Historisch Platform.

Beleidsplan 2003

Ontwikkelingen in het geschiedenisonderwijs

Na het 'verloren jaar 2002' zal de overheid in 2003 duidelijkheid moeten verschaffen over de gewenste veranderingen in het onderwijs per 2005/2006 en de gevolgen ervan voor het (geschiedenis)onderwijs. Het rapport 'De Rooy' biedt het bouw materiaal voor de door de samenleving gewenste historische vorming, voor de gewenste doorlopende leerlijnen en voor 'het leren in samenhang'. Het is aan de nieuw gekozen Tweede Kamer en daarna aan het ministerie van OCW om de discussie over het geschiedenisonderwijs in de toekomst eindelijk af te ronden. We verwachten de opdracht de ideeën van 'De Rooy' te implementeren in alle voorliggende aanpassingen/veranderingen van het basisonderwijs en voortgezet onderwijs in Nederland.

We hopen dat het nog allemaal goed komt. Zo niet, dan zal de VGN de discussie over de gewenste inhoud en inrichting van het geschiedenisonderwijs heropenen.

Onderwijsbeleid wordt de komende jaren steeds meer een schoolbeleid. Schoolleiders en vakgroepen binnen een school kunnen de komende jaren veel meer invloed krijgen op de inrichting van het onderwijs in alle aspecten. De VGN wil de vaksecties en individuele docenten geschiedenis middel handreikingen ondersteunen (zie ook 'herijking tweede fase').

De VGN zal daarnaast de komende jaren meer de schoolleiders in het basis- en voortgezet onderwijs gaan benaderen en hen betrekken in gesprekken over verantwoordende historische vorming als onderdeel van het schoolbeleidsplan. Het belang van historische vorming moet zichtbaar zijn in werkbaar doelstellingen voor docenten en voor leerlingen en de tijdsruimte die wordt geboden.

De website www.vgnkleio.nl stelt leden in staat belangrijke ontwikkelingen te volgen. Belangrijke documenten worden in hoofdlijnen beschreven en/of via een 'link' toegankelijk gemaakt.

Alle adviezen of rapporten die de VGN uitbrengt, worden in conceptvorm op de website geplaatst. De leden krijgen gelegenheid invloed uit te oefenen op het definitieve advies.

VMBO

In 2003 en in 2004 vormt het geschiedenisonderwijs in het VMBO een speerpunt in het beleid. Het VGN-bestuur wil zowel de sombere ontwikkeling van het geschiedenisonderwijs in de bovenbouw van het VMBO als de mogelijkheden die het vak geschiedenis voor doorstroming naar het vervolgonderwijs biedt in een brede kring onder de aandacht brengen. Gedacht wordt aan speciale VMBO-geschiedeniscampagnes richting schoolleiders, media en politici.

De VGN wil de VMBO-geschiedenisdocenten (meer) met elkaar in contact brengen. Gedacht wordt aan regionale VMBO uitwisselingsdagen, aan een speciale VMBO-didactiekdag en aan een 'VMBO blackboard-try out'.

Mede om deze doelen te bereiken wil de VGN het aandeel en de rol van VMBO geschiedenisdocenten in de vereniging versterken. De instelling van een VGN-prijs 'VMBO-geschiedenisdocent van het jaar' past binnen de hierboven geformuleerde doelstellingen.

Herijking Tweede Fase

Op 9 januari 2003 publiceert de overheid haar plannen voor de herijking van de Tweede Fase in 2005/2006. De VGN krijgt zeven weken om te reageren. Het bestuur wil via de website en, voor zo ver mogelijk, via e-mail met de leden van de vereniging over deze plannen communiceren.

Hoe langdurig en hoe breed de discussie over de plannen zal zijn valt bij de jaarwisseling 2002/2003 nog niet te voorzien. In februari 2003 formuleert het VGN-bestuur een vervolgplan voor acties rond herijking van de Tweede Fase. Dit plan wordt op de website geplaatst en tijdens de jaarvergadering op 22 maart 2003 nader toegelicht en ter discussie gesteld.

Op een passend moment wil de VGN docenten in de bovenbouw Havo en Vwo een handleiding met passende informatie en strategische keuzes aanreiken. Aan de voorbereiding van deze handleiding wordt gewerkt.

Het VGN-bestuur wil de ontwikkelingen in het kader van de herijking op een aantal scholen, verspreid over Nederland, nadrukkelijk gaan volgen. Ze vraagt hiervoor

steun van VGN-leden op deze scholen. Via de website en via *Kleio* wordt de informatie doorgegeven.

Herziening Basisvorming

Het standpunt van de VGN ten aanzien van veranderingen in de basisvorming staat sinds maart 2002 op de website.

De VGN onderhoudt contact met de Taakgroep Basisvorming. De VGN heeft zich bereid verklaard deel te nemen aan discussies, de besluitvorming en de invoering van veranderingen in de basisvorming. Voor de herziening van de kerndoelen en voor de gewenste doorlopende leerlijnen biedt het rapport 'De Rooy' geschikt bouw materiaal.

De VGN benadrukt de kwaliteit van het onderwijs in de basisvorming. Een goede vakinhoudelijke scholing van docenten, naast didactische scholing, verleent het onderwijs een meerwaarde. Een volledige vakkenintegratie wijst de VGN af. De samenwerking tussen vakken daarentegen ziet de VGN als een ook voor het vak geschiedenis heilzame ontwikkeling. Om deze samenwerking nadere invulling te geven doet de VGN een beroep op leden met een brede expertise in deze.

Primair onderwijs

De doorlopende leerlijnen in het geschiedenisonderwijs dienen te starten in het basisonderwijs. De VGN volgt kritisch de herziening van de kerndoelen basisonderwijs. De VGN wil binnen de binnen de vastgelegde kerndoelen (70 %) de tien tijdvakken van 'De Rooy' opgenomen zien

Samen met de commissie Pabo gaat het VGN bestuur na hoe de communicatie met docenten op de basisscholen en met Pabo-studenten kan worden verbeterd. De website van de VGN vormt hiervoor een belangrijk communicatiemiddel.

De competente docent

De VGN neemt met een kritische houding, deel aan discussies over de competente docent nu en in de toekomst. Tegenover modieuze ideeën als het opleiden van docenten voor leergebieden stelt de VGN het belang van een goede vakinhoudelijke scholing. Een goede vakinhoudelijke kennis biedt de docent overzicht en zekerheid, een goede basis voor de gewenste verdere verbreding van zijn activiteiten.

De VGN gaat er vanuit dat de gesprekken in 2003 leden tot concrete resultaten voor aanstaande docenten in het voortgezet onderwijs en niet dienen om problemen van de overheid of bezuinigingsrondes bij de lerarenopleidingen te maskeren.

Voor de VGN is een concreet resultaat: de verlaging van de gemiddelde taakomvang van docenten om ruimte te scheppen voor de persoonlijke ontwikkeling van de docent, voor samenwerking tussen vakken en voor het opleiden van a.s. docenten binnen de school.

De vereniging

De ledenwerving, zoals in de afgelopen jaren, gaat onverminderd door. Om stabiel te blijven moeten er per jaar minstens honderd nieuwe leden bijkomen. In 2003 gaat in het bijzonder de aandacht uit naar de VMBO-docenten.

De communicatie tussen de actieve leden (het bestuur, de commissies, de Kleio-redactie, de werkgroepen) en de

andere VGN leden leent zich voor verbetering. De VGN wil naast *Kleio* en de website meer gebruik gaan maken van het E-mailverkeer voor een snelle en wederzijdse informatieverstrekking en voor de ledenraadpleging (bijvoorbeeld over de herijking van de Tweede Fase of over de voorstellen van de werkgroep 2003).

In de loop van 2003 wil de VGN het bestand 'e-mail-adressen VGN-leden' herzien en aanvullen.

De financiële administratie en ledenadministratie wordt in 2003 verder geautomatiseerd. Om kosten te besparen wordt een systeem van betaling per machtiging vanaf 1 januari 2004 voorbereid.

De VGN hecht grote waarde aan ontmoetingen tussen docenten geschiedenis en staatsinrichting. Waar mogelijk wil de VGN deze ontmoetingen organiseren. Naast examenbesprekingen voor Havo/Vwo en voor VMBO worden in 2003 ook regionale uitwisselingsmiddagen voor VMBO docenten georganiseerd.

Op de jaarvergadering of later in 2003 willen we de voorstellen van de werkgroep '2003' inzake het vergroten van de betrokkenheid van de leden, de communicatie binnen de vereniging en het seniorenbeleid voorleggen aan de leden. Leden die vanwege FPU of pensioen in 2001 of 2002 hun lidmaatschap hebben opgezegd proberen we als senior of als 'vriend van het geschiedenisonderwijs' weer aan de VGN te binden.

Het VGN-bestuur streeft naar aanvulling van het bestuur, de commissies of werkgroepen en de Kleio-redactie. Het vinden van actieve leden is geen gemakkelijk opgave. Het bestuur is blij met elke aanmelding of goede tip. Voor een evenwichtige opbouw van en een gegarandeerde toekomst voor de VGN hoopt het bestuur meer actieve leden te vinden onder jonge(re) geschiedenisdocenten en onder vrouwelijke geschiedenisdocenten.

Het VGN bestuur wil de contacten met de andere actieve leden versterken. Het is de wens van het bestuur bij alle grote activiteiten van de commissies aanwezig te zijn.

Het bestuur gaat ervan uit dat alle grote activiteiten binnen VGN zijn bestemd voor en gericht op de grootst mogelijk groep VGN-leden.

Kleio vervult binnen de vereniging een onmisbare rol. Kwaliteit moet worden bewaakt. Samen met de Kleio-redactie wil het bestuur van de VGN nagaan hoe op de langere termijn de verworven positie kan worden gehandhaafd en worden gewaarborgd.

De didactiekcommissie en de contactpersoon buitenland organiseren voor VGN-leden excursies in de ons omringende landen. Zo veel mogelijk wordt hierbij samengewerkt met de zusterverenigingen in deze landen. Voor de benodigde (subsidie)gelden wordt een beroep gedaan op fondsen in het kader van het Europees platform of de Raad van Europa.

Contacten met andere organisaties

De contacten zoals beschreven in het jaarverslag 2002 zullen worden voortgezet en waar gewenst worden uitgebreid.

De band met vereniging Euroclio zal worden geëvalueerd met als kernvraag: welke betekenis hebben de activiteiten van Euroclio voor de VGN-leden?

We nemen in 2003 deel aan het overleg tussen vakinhoudelijke verenigingen via het platform VVVO onder de voorwaarde dat dit overleg voor VGN leden concrete resultaten oplevert.

Voor de ontwikkeling van het gebruik van ICT middelen en vaardigheden willen we de contacten met geschiedeniscommunity op het Kennisnet, de digitale school en gelijksoortige instellingen uitbreiden.

Financieel jaarverslag 2002 en begroting 2003

Het eerste jaar van de Euro ging ook voor de VGN niet rimpelloos voorbij. Aanpassingen in reken- en denkwijze waren onontkoombaar. De VGN ontkwam niet aan de veelbesproken en van overheidswege lang ontkende prijsverhogingen die de invoering van de nieuwe munt met zich meebracht. Toch kan de penningmeester aansluiten bij de eerste alinea van het Financieel jaarverslag 2001. Daar werd inzake het voortdurend afkalvend vermogen van de VGN voor het jaar 2001 voorzichtig het idee van een trendbreuk gesuggereerd. Nu, een jaar later, kan, ondanks tegenvallende cijfers in vergelijking met de begroting voor 2002, opnieuw een bescheiden groei van het vermogen worden geconstateerd.

Als men een blik werpt op de jaarcijfers van 2002 en deze afzet tegen de begroting voor dat jaar vallen met betrekking tot de inkomsten de volgende zaken op.

De contributies, abonnementen en advertentie-inkomsten brachten fors meer op dan was begroot. De laatst genoemde categorie kwam geheel voor rekening van onze, in dit opzicht niet genoeg te prijzen, eindredactrice van *Kleio*, Tineke Bogaerts. Waarvoor oprechte dank.

Met betrekking tot de lasten zijn een paar posten te noemen die de wenkbrauwen doen fronsen. In de eerste en belangrijkste plaats is dat de post administratie. Dat het krap begrote bedrag van Euro 6800 zou worden overschreden viel wel te voorzien, maar dat de overschrijding zo groot zou zijn, was een onaangename en pijnlijke verrassing. De optimistische passage in het vorige Jaarverslag dat de automatisering van de financiële- en ledenadministratie in 2002 haar vruchten in de vorm van tijds- en dus geldsbesparing zou opleveren, is niet bewaarheid. De penningmeester blijft evenwel hopen dat in 2003 en volgende jaren de vruchten van dit proces alsnog geplukt kunnen worden.

Ook *Kleio* was flink duurder dan was begroot, evenals de kosten van het betalingsverkeer. Hetzelfde geldt voor de gerevitaliseerde Eindexamenbesprekingen.

De commissies, bemenst door leden, wier inzet alle lof verdient, ontkwamen niet aan de prijsverhogingen die vaker vergaderen en duurder verteren met zich meebrachten. Met name de commissie Havo/Vwo, de *Kleio*-redactie en de Didactiek- en Activiteitencommissie overschreden hun budget fors.

De overige begrotingsposten behoefden dikwijls (nog?) niet te worden aangesproken, zodat deze gereserveerde gelden in kas bleven.

De Didactiekconferentie 2002 sloot met een positief saldo van Euro 1362.

Dat alles overziende leidt tot de constatering dat het begrote positieve saldo van Euro 2960 in de exploitatie over het jaar 2002 is verkeerd in zijn tegendeel, te weten een tekort van Euro 2559. Volledigheidshalve moet hierop eigenlijk Euro 672 voor uitgaven voor de Didactiekconferentie 2003 in mindering worden gebracht.

De begroting 2003 laat geen schokkende zaken zien. Voortgebouwd wordt op de in vorige jaren ingeslagen wegen. Aan de inkomstenkant wordt rekening gehouden met gestabiliseerde inkomsten uit contributies, abonnementen en advertenties. De rentestand wettigt het vermoeden dat de inkomsten daaruit lager zullen zijn.

Wat de uitgaven betreft hier zijn tal van bedragen aangepast aan het gestegen kostenniveau, met name geldt dit voor de commissies.

De overgang per 1 januari 2003 naar een nieuw en professioneel administratiekantoor zal weliswaar allerlei aanloopproblemen en kinderziektes met zich meebrengen, maar betekent voor dit jaar in ieder geval een substantiële besparing op de post administratie.

Nieuw beleid wordt zichtbaar in de posten licentiekosten Pilot Blackboard VMBO en de studiedag VMBO.

Samengevat is de verwachting dat de inkomsten de uitgaven met een bedrag van Euro 1690 zullen te boven gaan.

Ten slotte een enkele opmerking over het ledenbestand. Helaas kan in dit opzicht niet aangesloten worden bij de ietwat euforische opmerkingen in het Jaarverslag 2001. Werd daarin gesproken van een ledenaanwas in 2001 van circa 250 personen, daarvan is dit jaar geen sprake. Weliswaar melden zich nog regelmatig nieuwe leden aan, maar verontrustend is het getal van leden die de vereniging via de achterdeur verlaten. Pensionering en andere vormen van uittreden zijn de meest genoemde redenen. Het is te verwachten dat de komende jaren deze categorie zal groeien. De vereniging heeft dus behoefte aan nieuwe en jonge aanwas alsmede aan "kleefmiddelen".

Inclusief de wanbetalers over 2002 telt de vereniging per 1 januari 2003 2200 leden, een teruggang van 58 leden met de vorige nieuwjaarsdag.

Johan Raven, penningmeester VGN

Jaarrekening 2002 en begroting 2003

	begroting 2002	realisatie 2002	begroting 2003
Baten			
contributies	95500	101187	100000
abonnementen	7730	11566	10000
advertenties	5500	10511	8000
verkoop losse nrs Kleio	100	116	100
software	450	239	100
onvoorziene baten	450		500
Interest	3650	3177	3000
Totaal baten	113380	126796	121700
Lasten			
Kleio	63600	75173	70000
verzendkosten Kleio	6800	5701	6000
Website	1800	1715	1800
bestuur	8200	5654	7000
administratie	6800	15706	6000
postzegels	770	631	750
kosten betalingsverkeer	450	1037	1000
algemene vergadering	1360	1300	1400
CE besprekingen	1360	3482	3000
Totaal 1	91140	110399	96950
<i>Commissies</i>			
cie pabo	1150	1436	1350
cie bavo/vmbo	1360	668	1000
cie havo/vwo	1360	2484	2500
redactie Kleio	1800	2609	2500
cie didactiviteiten	1600	3412	3500
cie volwasseneducatie	900	944	1000
cie vrouwengeschiedenis	900	752	
cie lerarenopleiding	680	434	600
intercie NHG/VGN	450	17	
werkgroep PR 2003	900		
ambassadeur buitenland	225		225
Totaal 2	11325	14077	12675
<i>Overig</i>			
jrl bijdrage Leids Hist. DDC	450		450
Huib de Ruyterprijs/Jeugdboekenprijs	680	455	700
contributies binnenland	45		45
contributie EUROCLIO	1360	1320	1350
ledenwerving/PR	900		1000
studiedag cie pabo	680		
ontwikkeling vakdidactiek	1360		1360
Vrienden gs onderwijs	680		680
studiedag VMBO			500
licentiekosten pilot Blackboard VMBO			300
reservering 50-jarig bestaan VGN			2000
onvoorzien	1800	328	3000
Totaal 3	7955		11385
didactiekconferentie 2002		-1362	
didactiekconferentie 2003		672	
TOTAAL	110420	155434	121010
saldo	positief 2960	negatief 2559	positief 690
Balans 2002			
DEBET		CREDIT	
Giro	20086	Excursie	-1117
Spaarrekening	97766	Crediteuren	14348
Debiteuren Kleio	1935	Stofomschrijving	2332
Overige debiteuren	534	Vooruitbetaalde contributies	11873
Didactiekconferentie 2003	672	Vermogen	93558
Totaal	120993		120993

Aspirant bestuursleden

Laurens Gerrits

Mijn naam is Laurens Gerrits. Ik ben 46 jaar en woon in Wageningen. Sinds 1981 ben ik werkzaam in het voortgezet onderwijs als docent geschiedenis. In de loop van de jaren heb ik aan verschillende middelbare scholen lesgegeven. Op dit moment ben ik werkzaam aan College de Heemlanden in Houten.

Door verschillende nascholingen en didactiekconferenties ben ik in contact gekomen met de VGN. Het zijn vooral de zorgen om het onderwijs en de plaats van het vak geschiedenis in het bijzonder waardoor je tot het besluit komt om een actievare rol te gaan spelen in de VGN. Toen er tijdens de didactiekconferentie expliciet gevraagd werd om bestuursleden, heb ik mij als aspirant-bestuurslid ter beschikking gesteld.

Na verschillende bijeenkomsten met het bestuur kwam ik tot de conclusie dat ik een bijdrage aan onze vereniging kan leveren. De eerlijkheid gebied mij te zeggen dat het mij nog regelmatig 'draait' van alle namen die de bestuursleden naar voren brengen en die ik tegenkom in de vergaderstukken. Men heeft mij verzekerd dat iedereen dat heeft. Het zal een gewenningsproces zijn.

Ik zal mij vooral gaan bezighouden met het Havo en Vwo binnen de VGN. De meest voor de hand liggende reden hiervoor is dat ik in deze sectoren werkzaam ben.

Ik hoop op een goede samenwerking met allen die zich inzetten voor het geschiedenisonderwijs.

Jan-Maarten de Wit

Sinds zes jaar geef ik geschiedenis en staatsinrichting op het Liemers College in Zevenaar en Didam. 'Het Liemers' is een brede streekschool van vmbo (schakel)basisberoepsopleiding tot en met gymnasium. Ik heb les gegeven aan alle klassen op alle niveaus. Nu werk ik in de onder- en bovenbouw havo en vwo.

Als mensen mij vragen waarom ik voor lesgeven gekozen heb, dan draait het in mijn antwoord nog steeds om dezelfde woorden als die ik gebruikte toen ik aan mijn vakdidacticus in Nijmegen uitlegde waarom ik de lerarenopleiding wilde doen: leerlingen, geschiedenis, uitleggen en vertellen. Ons vak is nuttig en leuk voor leerlingen. Ook al zullen ongetwijfeld niet al mijn leerlingen het met deze stelling eens zijn, het is wel de overtuiging waarmee ik werk.

Na mijn universitaire studie geschiedenis in Nijmegen en de lerarenopleiding aan wat nu het Instituut voor Leraar en School heet, heb ik de eerste tweeënehalf jaar parttime in het onderwijs gewerkt. Naast mijn werk op school werkte ik als wetenschappelijk onderzoeker voor de Commissie Van Galen. Deze regeringscommissie was door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport ingesteld om onderzoek te doen naar de financiële tegemoeten van Nederlanders die in de

Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië verbleven. Inhoudelijk was het interessant werk, maar ik miste toch het contact met leerlingen en collega's. Vandaar dat ik helemaal ben overstapt toen de kans zich voordeed. Van die overstap heb ik maar korte tijd enige spijt gehad: net na de invoering van de tweede fase. Het heeft even geduurd voordat ik mijn lessen zo aan de didactiek van het studiehuis had aangepast dat mijn leerlingen en ik daar goed mee uit de voeten konden.

Dat heeft bij mij de ambitie losgemaakt om me niet alleen binnen school (sinds anderhalf jaar ben ik voorzitter van de sectie), maar ook daarbuiten samen met collega's in te zetten voor goed geschiedenisonderwijs. Zo ben ik bij de VGN terecht gekomen. En ik weet het, vrij naar wijlen Joop Den Uyl, de marges in dit werk zijn smal. Maar het is zeker belangrijk om op de plekken die er toe doen mee te praten over de toekomstige ontwikkeling van ons vak en om service te verlenen aan docenten. Voor het begin van mijn lessen over het examenonderwerp Sovjetunie heb ik bijvoorbeeld nog even zitten lezen in de Kleio-special over dit onderwerp van vorig jaar.

Ik hoop me nuttig te kunnen maken, voor ons vak en binnen de vereniging.

De commissies: jaarverslagen en plannen

COMMISSIE BAVO/VMBO

De commissie bestond uit: René Corbey (voorzitter), Hans Werker (secretaris), Theo Veldhuis, Marie-Jes Boonekamp-Wingen, Joost Dik en Herry Groothuis (bestuur). Marie-Jes en René trokken zich terug als lid van de commissie, terwijl Pierre van Wieringen en Esther Straetemans zich als lid hebben aangemeld. Huub Kurstjens woonde een aantal malen de vergadering bij als adviseur.

NB. De commissie heeft een tekort aan leden die werkzaam zijn in de basisberoepsgerichte leerweg van het VMBO, waardoor die groep leerlingen te weinig wordt vertegenwoordigd. We willen daarom vooral leden die werkzaam zijn in het VMBO-B oproepen om zitting te nemen in de commissie.

De commissie kwam vijf maal bijeen in een horecagelegenheid in het centrum van Utrecht.

Activiteiten 2002

De commissie heeft zich dit jaar gebogen over de onderstaande onderwerpen:

- de organisatie van de prijs voor het beste jeugdboek (voor 12- tot 15-jarigen) op historisch gebied;
- het op afstand kritisch volgen van de ontwikkelingen van de commissie De Rooy;
- het becommentariëren van de eindexamens binnen het VMBO;
- het volgen van de basisvorming;
- het volgen van de positie van het vak geschiedenis binnen de basisvorming en de bovenbouw van het VMBO;
- het bespreken van het Kag Al-project;
- veldaanvraag: ICT en het geschiedenisonderwijs. Beoordeling van een demo-exemplaar;
- het lesrooster (urenverdeling); PTA's en kansen voor het geschiedenisonderwijs;
- deelname aan activiteiten als didactiekconferenties, radio en televisie en *Kleio*.

Plannen voor 2003

- het kritisch volgen van ontwikkelingen binnen de basisberoepsgerichte leerweg en het LWOO- en Speciaal Voortgezet Onderwijs;
- bespreken van de eindexamenmethodes voor het VMBO;
- bespreken van de nieuwe methodes voor de basisvorming VMBO en HAVO/VWO;
- evaluatie en reflectie examens VMBO 2003;
- onderzoek behoefte lesmateriaal docenten BLW
- verzamelen, uitdiepen en schrijven van artikelen over bavo/vmbo;
- bavo/vmbo-nieuws verstrekken in *Kleio* en op de website;
- organisatie examenbesprekingen;
- discussiecircuit via de digitale snelweg uitbreiden;
- onderwijsveranderingen bijhouden, bespreken en

verifiëren bij de eigen achterban;

- klankbordgroep voor de VGN en aanverwante organisaties zijn.

Hans Werker, secretaris

DIDACTIEK- EN ACTIVITEITENCOMMISSIE

De commissie bestaat nog steeds uit Bernardine Beenackers-Heeren, Will Bouwman, Margreet Braams, Tineke de Danschutter, Esther Koops, Louis Nolet, Marcel Nonhebel en Johan Raven, die ook het bestuur vertegenwoordigde.

We vergaderden negen keer.

Activiteiten 2002

Onze voornaamste activiteiten waren ook dit jaar het organiseren van de Didactiekconferentie, van de Starterconferentie en van excursies. Onze activiteiten richtten zich nadrukkelijk op zowel beginnende als meer ervaren docenten geschiedenis.

Op 25 en 26 januari 2002 vond de jaarlijkse didactiekconferentie plaats in Vught, dit jaar onder de titel: 'De fictieve werkelijkheid'. Er waren ongeveer 75 deelnemers. Op 24 en 25 januari vond bovendien de jaarlijkse Starterconferentie plaats. Er waren 26 deelnemers. Zowel inhoudelijk als financieel verliepen de conferenties goed. Uit de evaluatie bleek dat de deelnemers zeer positief waren over het gebodene. De centrale gedeeltes van de didactiekconferentie, waaronder de openingslezing door dr. E. Jonker over 'Geschiedenis als representatie' en de slotlezing door W. Post over 'Het zelfbeeld van Amerika voor en na 11 september' werden gewaardeerd als goed tot uitstekend. Er waren veel workshops waarin ideeën werden aangedragen die zowel vernieuwend als praktisch waren, o.a. over het werken met digitale filmbeelden en foto's, bronnen uit archieven en strips. Daarnaast werden er tijdens de conferenties door de aanwezige docenten natuurlijk ook veel nieuwe contacten gelegd en (e-mail) adressen uitgewisseld.

Vaak zien we deelnemers ook weer terug bij de excursies. In de meivakantie werd een 12-daagse reis naar Turkije georganiseerd, waaraan 25 mensen deelnamen. Begin november bezochten we met een groep van 32 mensen de stad en omgeving van Ieper. Dit was een korte, tweedaagse excursie. De deelnemers kregen een goed beeld van wat er zich in de omgeving heeft afgespeeld. Ook na deze excursie zijn er nog veel foto's, literatuurlijsten en andere ideeën uitgewisseld.

Plannen voor 2003

Dit jaar worden de twee conferenties gecombineerd tot de Geschiedenis Didactiek Dagen, op vrijdag 7 en zaterdag 8 februari. Verder worden er excursies voorbereid naar Barcelona, in mei, en naar Lancashire, in de herfstvakantie.

tie. Met het organiseren van zowel lange als korte excursies hopen we een zo groot mogelijk publiek te bereiken.

Margreet Braams, secretaris

COMMISSIE HAVO/VWO

De commissie bestaat uit: Ad Oostveen, Elise Storck, Ineke Veldhuis, Marijke van Vliet, Chantal Vlijm, Greetje de Vries, Bert Wegman. Peter Wester vertegenwoordigt het bestuur van de VGN.

Activiteiten 2002

De commissie havo/vwo heeft zich in 2002 onder andere gebogen over het verschil tussen havo en vwo. Op 9 januari 2002 werden de regiovoorzitters, mensen van Cito, Cevo en het bestuur uitgenodigd voor een discussieavond over deze thematiek. Het was een geslaagde avond. De uitwerking van deze avond stond in een artikel in *Kleio*. Een zelfde opzet was er ook voor 25 september 2002. In 2003 gaan wij door op deze weg.

Een jaarlijks terugkerende taak van de commissie is de organisatie van de regionale besprekingen van het centrale examen. Hier gaat veel tijd in zitten, maar de commissie heeft dat er graag voor over. Het is bij uitstek de gelegenheid om elk jaar weer collega's te ontmoeten en met hen inhoudelijk bezig te zijn over ons vak. De onvrede over het examen was dit jaar minder in vergelijking met 2001. Wij hechten sterk aan discussie tijdens de regiobesprekingen, zodat de voorgestelde aanpassingen in het juiste licht gezien worden. Daarom plaatsen we de voorstellen voor de nakijkpraktijk ook pas daarna op de website

De commissie is sinds 2001 door het bestuur gevraagd de totstandkoming van de stofomschrijvingen voor het nieuwe CE-onderwerp nauwgezet te begeleiden, het tijdspad van de verschillende raadpleeggronden te bewaken en iedere stap op weg naar een definitieve stofomschrijving als eerst verantwoordelijke te becommentariëren. Het zogenaamde 'blauwe boekje', waarin de procedures en de taakstelling en de verantwoordelijkheden van stofomschrijvingscommissie, het bestuur en de havo/vwo commissie vastgelegd zijn, is hiertoe grondig herzien. De stofomschrijving voor 2005 is zojuist naar het ministerie gezonden en er wordt al gewerkt aan een stofomschrijving voor 2006. In *Kleio* laat de commissie van zich horen door haar eigen rubriek 'De Gouden Kom'. We willen blijven discussiëren over de praktijk van de tweede fase met het brengen van een geslaagde praktijk van een docent, sectie of school. Het valt niet altijd mee artikelen te produceren, we roepen u op in 2003 kopij over uw tweede fase-succes- sen in te sturen.

In 2002 waren er geen veranderingen in de ledenlijst van de commissie. Wel was er een wisseling van voorzitter. Elise Storck gaf na de zomer de voorzittershamer over aan Bert Wegman. Omdat de commissie uit heel actieve leden (actief ook buiten de commissie) bestaat, is zij op zoek naar nieuwe leden. Waarschijnlijk zullen in januari 2003 twee nieuwe leden de commissie komen versterken.

Plannen voor 2003

Voor het jaar 2003 blijft de commissie streven naar een intensivering van de contacten met haar achterban.

De verschillende veldraadplegingen met de regiovoorzitters is hier een hulpmiddel bij. Verder wil zij meer inhoudelijk gaan discussiëren over zaken die de havo en het vwo aangaan.

Omdat er bij de avondvergaderingen vaak te weinig tijd is en teveel onderwerpen besproken moeten worden, komen wij twee keer per jaar op een zaterdagochtend bij elkaar. Eind januari 2003 zal de commissie op de didactiekconferentie een onderdeel verzorgen over het werken in de tweede fase, verschillen tussen havo en vwo.

Ook blijven we alert op de beslissingen die in Den Haag moeten worden genomen omtrent het rapport 'De Rooy'

Wij houden de ontwikkelingen in het geschiedenis- onderwijs bij en leveren er in ad hoc commissies bijdragen aan.

Chantal Vlijm, secretaris

COMMISSIE LERARENOPLEIDINGEN

De commissie lerarenopleidingen bestond uit zes docenten die werkzaam zijn aan universitaire lerarenopleidingen en eerste- en tweedegraads (post-)HBO- lerarenopleidingen: Marianne Zewald (voorzitter, Hogeschool Rotterdam en Omstreken), Frits Rovers (secretaris, Educatieve Faculteit Amsterdam), Thijs van Vugt (penningmeester, Fontys Lerarenopleidingen Sittard), Janneke Riksen (Instituut voor Didactiek en Onderwijspraktijk Vrije Universiteit) en Annette Wind (Hogeschool van Utrecht).

In het verslagjaar is nieuw toegetreden tot de commissie lerarenopleidingen: Hanneke Tuithof (Interfacultair Instituut voor Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Studievoordigheden te Utrecht). Zij volgde in januari 2002 Ton Emonds op, die zijn positie na zijn bijdrage aan een artikel over de eerstegraads lerarenopleidingen ten behoeve van *Kleio* ter beschikking had gesteld.

De contacten met het hoofdbestuur werden in het verslagjaar niet meer onderhouden via een bestuurslid dat de vergaderingen bijwoonde. Wel is een delegatie van de commissie lerarenopleidingen op uitnodiging van het hoofdbestuur aanwezig geweest tijdens de bestuursvergadering van 7 oktober 2002 om verslag te doen van de werkzaamheden van de commissie en om van gedachten te wisselen over de meest recente ontwikkelingen in lerarenopleidingen.

In het jaar 2002 heeft de commissie zeven keer vergaderd te Utrecht en Tilburg.

Activiteiten 2002

De commissie lerarenopleidingen had zich in 2002 ten doel gesteld de volgende taken te verrichten:

- Via *Kleio* informeren van het veld over competentiegericht opleiden. In het bijzonder rond de vraag welke consequenties competentiegericht opleiden heeft voor mensen in het veld, bijvoorbeeld in het begeleiden van stagiaires op (opleidings)scholen. Deze doelstelling heeft in april 2002 geresulteerd in een vraaggesprek in *Kleio*. In datzelfde nummer verscheen een artikel van de hand van Janneke Riksen en Ton Emonds over de specifieke eigenaardigheden van de eerstegraads opleidingen (universitair en post-HBO) in Nederland.

Daarmee was tevens een nog openstaand voornemen uit 2001 ingevuld.

- Het inventariseren, vergelijken en systematiseren van de zogenaamde *kritische of kenmerkende situaties* die op de verschillende opleidingen worden gebruikt om de vorderingen in het (vak)competentieniveau van studenten te meten. De commissie maakt deel uit van de periodieke bijeenkomsten van het Landelijk Overleg Geschiedenis Opleidingen (LOGO), waarin alle tweede-graads lerarenopleidingen vertegenwoordigd zijn. Ook de universitaire lerarenopleiders hebben een periodiek overleg, waar de problematiek van het competentiegericht opleiden in 2002 hoog op de agenda heeft gestaan.
- De voortgang van het (vak)competentiegericht opleiden bewaken. Naar aanleiding van de hierboven genoemde activiteiten overleggen met het VGN-bestuur en de VGN-commissies die zich richten op Bavo en Tweede Fase over het meest wenselijke karakter van het mede-opleiderschap van het veld. Dit heeft geresulteerd in overleg met het VGN-bestuur op 7 oktober 2002.
- Het overdenken van de consequenties van het competentiegericht opleiden voor alle vormen van toetsing tijdens de opleiding van leraren (zie punt 2).
- Het werven van nieuwe VGN-leden op de tweede-graads lerarenopleidingen. De commissie lerarenopleidingen is van mening dat de VGN zich moet bezinnen op de vraag welke doelgroep de vereniging op de middellange termijn voor ogen heeft. Een toename van, voornamelijk in het VMBO werkzame, tweede-graads bevoegde leden zal naar de mening van de commissie namelijk onvermijdelijk consequenties moeten hebben voor het beleid van de VGN en de inhoud van *Kleio*. Dit voornemen heeft in oktober 2002 geresulteerd in een nota van de commissie aan het VGN-hoofdbestuur.

Plannen voor 2003

De problematiek van het competentiegericht opleiden en met name (het bewaken van) de positie van het schoolvak daarin, blijft hoog op de agenda van de commissie staan. Middels publicaties in *Kleio* en bijdragen aan de didactiekconferentie wil de commissie ook binnen de vereniging bekendheid geven aan de landelijke ontwikkelingen op dit punt.

In navolging van de competentienotitie ten behoeve van de tweede-graads lerarenopleidingen die in de zomer van 2001 aan het hoofdbestuur is aangeboden, neemt de commissie zich voor een dergelijk stuk te ontwikkelen ten behoeve van de eerstegraads lerarenopleidingen. Tevens wil de commissie aansluiting zoeken bij de initiatieven van het SBL, het Samenwerkingsorgaan Beroepskwaliteit Leraren.

De commissie neemt zich voor regelmatig, wellicht in een vaste rubriek, in *Kleio* te publiceren over het opleiden van leraren. Met name de talrijke initiatieven rond het opleiden van leraren *in de scholen* zullen in deze publicaties worden belicht.

Frits Rovers, secretaris

COMMISSIE PABO

De leden van de commissie: Maria Boersen - voorzitter, Hans Keissen - secretaris, Francien van der Meer - plaatsvervangend voorzitter, Gert Olthof - penningmeester, Theo Beker, Cees van der Kooij, Kirsja Oudshoorn, Marjan de Groot - namens de VGN.

Mutaties: De volgende leden verlieten de commissie: Herry Groothuis (namens het VGN-bestuur) en Marjolijn du Jour. Marjan de Groot legde haar functie van voorzitter neer, na haar benoeming tot lid van het VGN-bestuur. Zij werd opgevolgd door Maria Boersen. Kirsja Oudshoorn trad toe als nieuw lid van de commissie.

In 2002 vergaderden we zes keer.

Activiteiten 2002

De commissie heeft zich in het afgelopen jaar bezig gehouden met de volgende zaken:

- Veel tijd en energie werd gestoken in het voorbereiden en organiseren van een studiedag met als onderwerp Interactief Geschiedenisonderwijs. Deze studiedag vond plaats op 2 oktober op twee locaties: de Hogeschool van Utrecht (FEO) en Fort de Bilt (Centrum voor Vredeseducatie). Het programma bestond uit een presentatie door Bert van der Linde, docent geschiedenis van de Theo Thijssen Pabo met enkele studenten over het maken van historisch materiaal met gebruik van ict voor kinderen. Albert van der Kaap, manager van de geschiedeniscommunity op Kennisnet en ontwerper van www.jacobus.nl, presenteerde de 'webquest', een nieuwe werkwijze met bronnen van het internet. In Fort De Bilt maakten de deelnemers kennis met de doelstellingen en werkwijze van het Centrum voor Vredeseducatie. Hier werd een interactieve tentoonstelling over discriminatie en vooroordelen bekeken en bediscussieerd. De studiedag trok 42 deelnemers: geschiedenisdocenten pabo's, enkele pabo-studenten en vertegenwoordigers van uitgeverijen. Een doelgroep die we niet hebben kunnen bereiken waren leerkrachten basisonderwijs.

- Op 10 juli namen enkele leden deel aan een rondetafelgesprek op het Ministerie van Onderwijs m.b.t. de invoering van het CHMV-rapport en de herziening van de kerndoelen basisonderwijs.

- De commissie nam op 30 oktober deel aan een externe raadpleging van de Inspectie van het Onderwijs m.b.t. het conceptrapport geschiedenisonderwijs op de basisschool.

Plannen voor 2003

- In 2001 werden geschiedenismethoden voor de basisschool geanalyseerd. Deze analyse was gericht op methoden voor de groepen 5 - 8. In het komende jaar zullen we ook methoden voor groep 3 en 4 onder de loep nemen.
- Bij de methodeanalyse in 2001 ontbrak de wereldoriëntatiemethode *De Grote Reis* van uitgever Malmberg. In het komende jaar zal het onderdeel geschiedenis uit deze methode onderwerp van een analyse worden.
- We streven ernaar de inbreng van de pabo-commissie in de VGN-website verder uit te breiden.
- Meewerken aan de ontwikkeling van de CITO/Histocat instaptoets voor pabo-studenten.

- Meewerken aan de SLO-veldaanvraag Geschiedenis en ICT.
- Deelname aan de didactiekconferentie 2003.
- Deelname aan overleg met de verenigingen VGN (geschiedenis), KNAG (aardrijkskunde), NVON (natuuronderwijs) om aandacht te vragen voor de teloorgang van de wereldoriënterende vakken in het basisonderwijs en op de pabo.

Hans Keissen , secretaris

COMMISSIE VOLWASSENENEDUCATIE

Leden: Iet Attema (voorzitter), Jorien Ruyters (secretaris), Constance Sciarone (penningmeester), Elselien van Gils, Margriet Vencken, Wendy Hinke, Steven Einmahl, Renée Schreuder, namens het bestuur van de VGN.

De commissie is in 2002 vijf keer bijeen geweest.

Activiteiten 2002

In *Kleio* van maart hebben we een oproep gedaan voor nieuwe leden in onze commissie, maar werving in eigen kring leverde een beter resultaat: we hebben twee nieuwe leden: Wendy Hinke en Steven Einmahl.

Er was weer een drukke uitwisseling van pta's, SO's, ervaringen met methodes, zelf ontwikkelde werkvormen, sector- en /of profielwerkstukken, ideeën voor praktische opdrachten en lokale geschiedbeoefening en 'last but not least' uitwisseling over de moeilijkere leerlingenpopulatie.

Het MOVO (middelbaar onderwijs voor ouderen) kreeg minder aandacht omdat zaken als Tweede Fase en Nieuwe Leerwegen extra tijd vroegen

Activiteiten in het kader van erfogoededucatie kunnen gebruikt worden voor lokale geschiedbeoefening en de commissie kan een rol spelen bij erfogoededucatie via haar kennis op het gebied van geschiedenisonderwijs voor volwassenen. Zo beoordeelde de commissie een NT-2-lesbrief over een kerk in Groningen.

We openden een VAVO-forum, te vinden via de website: www.vgnkleio.nl. Aan een beter gebruik ervan zullen we nog moeten werken.

Onze Brainstormmiddag van 7 juni werd door iedereen als een succes ervaren. De formule was eenvoudig: we hielden een open vergadering op onze vaste vergaderplek. Uitgebreid kwamen aan bod: Tweede Fase, de een- en tweejarige trajecten, de vrijstellingen, de praktische opdrachten en profielwerkstukken, de methodes en het vmbo-t. Het aangeleverde materiaal werd deels per post, deels per mail rondgestuurd aan alle aanwezigen en aan hen die zich hadden afgemeld (omdat ze op 7 juni niet konden).

Plannen voor 2003

- Artikel in *Kleio* over de Brainstormdag van 7 juni.
- Organisatie nieuwe Brainstormdag.
- De gebruikelijke ideeën- en materiaaluitwisseling.
- Erfogoededucatie in relatie met praktische opdracht brengen.

Margriet Vencken, plaatsvervangend voorzitter

COMMISSIE VROUWEN- EN GENDERGESCHIEDENIS

In november 2002 gaf de commissie, bij monde van Corien Vuurman, aan haar werkzaamheden te willen beëindigen. De motivering voor deze beslissing is hieronder weergegeven:

'Vorig jaar zijn de leden van de commissie druk doende geweest met het werven van nieuwe leden. Helaas heeft men moeten constateren dat de prioriteiten in de hedendaagse 'onderwijssamenleving' elders liggen. Docenten in het onderwijs onderstrepen het belang van een organisatie als de VGN en de doelstellingen van de Commissie Vrouwen- en Gendergeschiedenis, maar vinden te weinig tijd zich hiervoor in te zetten. Daarnaast verlieten meer leden de Commissie dan dat er nieuwe leden voor in de plaats kwamen. Uiteindelijk waren nog maar drie commissieleden aanwezig.

Het neerleggen van werkzaamheden was voor de leden van de Commissie geen makkelijke beslissing gezien het feit dat nog veel belang gehecht wordt aan de doelstellingen van de Commissie en de aandacht voor Gendergeschiedenis binnen het onderwijs. De continue wisseling van leden en het geringe aantal leden bemoeilijkte echter een goede uitvoering van activiteiten en het bereiken van de betreffende doelstellingen.

Gezien het belang dat de leden hechten aan de voortdurende aandacht voor Gender binnen het geschiedenisonderwijs, verzoeken de leden het Bestuur met klem te bezien in hoeverre de doelstellingen van de Commissie ondergebracht kunnen worden bij andere commissies van het VGN. Alternatieve gedachten gaan uit naar een soort adviescommissie die 'oproepbaar' is zodra er zaken op het gebied van Gender zouden moeten gebeuren. Zo stelt Ellen Marrenga zich beschikbaar om samen met anderen in een adviserende rol de eindexamenstof te beoordelen op genderaspecten.

Nu de Commissie Vrouwen- en Gendergeschiedenis er niet meer is hopen de leden wel dat het gedachtegoed voortdurend onder de aandacht van docenten in het geschiedenisonderwijs wordt gebracht. De leden gaan er vanuit dat u de leden van de VGN op de hoogte zult brengen van de genomen beslissing en de hierbij behorende overwegingen.'

Het bestuur betreurt deze ontwikkeling, maar ziet haar tegelijkertijd als onomkeerbaar. Het bestuur stelt de ledenvergadering voor de commissie Vrouwen- en Gendergeschiedenis op te heffen. Het bestuur wil de genoemde doelstellingen onderbrengen bij commissie Bavo/Vmbo en Havo/Vwo; de laatste commissie is nauw betrokken bij de stofomschrijvingen voor het Centraal Examen Havo en Vwo.

In het blauwe boekje, de handleiding voor stofomschrijvers, zullen deze doelstellingen als een bijzonder aandachtspunt worden opgenomen.

(Zie ook het jaarverslag van het bestuur.)

Peter Wester, secretaris VGN-bestuur

JAARVERSLAG REDACTIE KLEIO 2002

Activiteiten 2002

In het kalenderjaar 2002 verscheen het VGN-verenigingsorgaan *Kleio* gewoontegetrouw acht maal. Deze acht nummers van de 43e jaargang telden samen 420 pagina's.

De redactie heeft zich ook dit jaar weer veel moeite getroost om de geschiedenisdocent, in wiens dienst zij staat, te voorzien van een keur aan artikelen van vakinhoudelijke én van didactische aard. Daar waren artikelen bij over zulke uiteenlopende onderwerpen als de geschiedenis van de Bondsrepubliek Duitsland, de nasleep van de aanslagen van 11 september in Amerika, en de liefde in socialistische kring. De discussies over het rapport-De Rooy ijlden nog na, terwijl de eerste De Rooy-voorbeeldlessen voor de basisvorming reeds onze kolommen vulden. De reeks Gordiaantjes, een vruchtbaar initiatief van redactielid Hans Moors, bood onder meer nieuwe historische visies op de VOC, en op de politieke cultuur in Nederland. De overige vaste rubrieken (Kleioskoop, interview, Boek van de Maand, lesideetjes, Museumnieuws) werden zo goed mogelijk ingevuld, terwijl de Kleiokrant de lezers attendeerde op actuele historische evenementen en ook bestuursnieuws bood. Er waren drie nummers met een speciaal thema: België; ICT en het nieuwe eindexamenonderwerp.

De redactie vergaderde als altijd in IJsselstein bij Tineke Bogaerts en deze genoeglijke bijeenkomst vond in 2002 tien maal plaats. Op 6 april namen wij afscheid van Marijke Meuwissen, die sinds november 1997 deel ervan uitmaakte. De artikelen en recensies die Marijke schreef, weerspiegelen de positieve inbreng die zij steeds in de redactie had.

Voor de rest van 2002 bestond de redactie uit: Jan van Oudheusden, hoofdredacteur – Hans Pols, redactiesecretaris – Carla van Boxtel, Maria van Haperen, Huub Oattes, Stefan Boom, Cees Bol, Hans Moors en Tineke Bogaerts – eindredacteur en uitgeefster.

Plannen voor 2003

We nemen ons voor om in het jubeljaar 2003 – de VGN viert dan haar negende lustrum – als vanouds de vinger aan de pols van het geschiedenisonderwijs te houden, zoals een echt contactorgaan betaamt dat zijn bindende en stimulerende taak voor VGN en onderwijs goed begrijpt.

Jan van Oudheusden,
hoofdredacteur

